

Noé – Isten bánata

Noé Hetiszakasz tartalma נח

Szakaszunkban — Noách (1Mózes 6:9–11:32.) — a fiatal emberiség már annyira romlott, hogy megérett a pusztulásra. Isten „megbánta”, hogy a világot és az embert megalkotta, és elhatározza, hogy elpusztítja a világot özönvízet hozva rá. Csupán Noé (Noách) találta meg az érdekességet, hogy megmeneküljön egy bárkában, amelyben minden élőlény képviselve van. Utóbb ebből a családból — Noách három fiából — alakul ki az újabb emberi társadalom, miután Isten megígérte, hogy többé nem támaszt vízözönt. A szakasz végén feltűnik Ávrám (a későbbi Ábrahám), Sém leszármazottja, aki a monoteizmus letéteményese lesz.

Isten utasítja Noét — az egyetlen igaz embert, aki egy erőszaktól és romlottságtól lezüllesztett világban még megmaradt —, hogy építsen egy nagy, fából készült, kívül-belül szurokkal bevont bárkát. Egy hatalmas özönvíz — mondja Isten — el fogja törölni az életet a föld színéről; a bárka azonban a víz színén marad, belsejében Noéval és családjával, és minden állatfajból egy-egy párral (egy hímmel és egy nősténnyel). — 1Mózes 6:9–7:9.

Negyven nap és negyven éjjel szakad az eső, és még újabb százötven napon át tajtékzanak a vizek, mielőtt csillapodni, majd apadni kezdenének. A bárka végül megtelepszik az Ararát hegyén és ablakából Noé elküldi a hollót, majd többször is a galambot, „hogy megnézzze, vajon leapadtak-e már a vizek a föld színéről.” Amikor a föld felszíne teljesen felszikkad — pontosan egy napévvvel (365 nap) a Vízözön kezdete után —, Isten megparancsolja Noénak, hogy hagyja el a bárkát, és népesítse be újra a földet. — 1Mózes 7:10–8:19.

Noé oltárt épít, és áldozatot mutat be rajta Istennek. Isten szövetséget köt Noéval, hogy soha többé nem pusztítja el az egész emberiséget az emberek cselekedetei miatt, és az emberrel kötött új szövetségének bizonyossággal szivárványt

helyez el az égen. Isten az élet szentségéről is rendeletet ad Noénak: a gyilkosság főbenjáró vétség, s noha az ember engedélyt kap arra, hogy állathúst fogyasszon, tilos ennie még élő állat húsból és véréből. — 1Mózes 8:20–9:17.

Noé szőlőt ültet, és lerészegedik a gyümölcsétől. Noé fiai közül kettőre, Sémre és Jáfetre áldás száll, amiért betakarják apjuk mezítelenségét, harmadik fiára, Chámra azonban átok mondatik, amiért visszaél apja megalázó állapotával. — 1Mózes 9:18–29.

Noé leszármazottjai tíz nemzedéken át közös nyelvvel és kultúrával rendelkező homogén nép maradnak. Majd egyszer csak szembe szállnak Teremtőjükkel: építenek egy hatalmas tornyot, saját legyőzhetetlenségüket szimbolizálандó; mire aztán Isten összezavarja a nyelvüket, „hogy ne értsék meg egymás beszédét”, s ezzel eléri, hogy abbahagyják a város és a torony építését, és szétszéledjenek az egész föld színén, hetven néppé osztódva szét. — 1Mózes 10:1–11:9.

Noé hetiszakasza a Noét Ábrámmal (később Ábrahámmal) összekötő tíz nemzedék leszármazási rendjével fejeződik be, valamint szó esik még Ábrám utazásáról szülőhelyéről, Ur-Kasdimból Cháránba, útban Kánaán földje felé. — 1Mózes 11:10–32.

Chaim Shaul Glitzenstein: Noé utasítása

E heti szakaszunkban olyan pszichológiai nézetek vannak, amik napjainkra is érvényesek. A Tóra kijelenti, hogy a világ Teremtője a legjobb orvos - és pszichológus -, ahogy mondá: „**Én vagyok az Úr, a te orvosod**”, és Noé története alapvető példát kínál nekünk. Mielőtt az Örökkévaló a vízözönt a földre bocsátotta, utasította Noét, hogy hogyan készüljön fel. Többek közt azt mondta neki: „**Minden tiszta baromból vegyél magadnak hetet-hetet, hímet és nőtényt, és a baromból, mely nem tiszta, kettőt, hímet és nőtényt.**” és vigye fel őket a bárkára. A kommentátorok megjegyzik, hogy a Tóra itt egy látszólag felesleges közvetett kifejezést használ. Általában a Tóra egyszerű és rövid közléseket választ, ám itt feltűnik egy hosszú és nyakatekert kifejezés: „**barom, mely nem tiszta**”

Miért nem beszél egyenesen és mondja: „**tisztátalan barom**”? A híres kommentátor, Rási szerint a Tóra ezzel arra tanít minket, hogy mindig a tiszta beszédet gyakoroljuk. A nyugati kultúrában nevelkedve azt tanítják nekünk, hogy „**nevezzük nevén a gyermekeket**”, ne vetítsünk, legyünk őszinték és egyenesek. De a Tóra nem nézi ezt jó szemmel. Nem kell hazudni, oh, dehogy!

Csak éppen elmondhatjuk ugyanazokat a dolgokat pozitívan és kedvesen is. A véleményünket kifejezhetjük sértő, csúnya szavakkal, de ugyanazt a véleményt megfogalmazhatjuk más szavakkal, pozitívan is! Miután Noé kijött a bárkából:

„És Noé kezdte, a földműves, hogy szőlőt ültetett. És ivott a borból és megrészegett és feltakaródzott sátorában. Midőn meglátta Chom, Kánaán atyja, az ő atyjának meztelenségét, tudtára adta két fivérének, kinn. És vették Sém és Jefesz a ruhát, rátették kettőjük vállára és mentek háttal fordulva és befődték atyjuk meztelenségét; arcuk pedig hátra fordulva volt és atyjuk meztelenségét nem láttak.”

A két fiú nem gondolta, hogy apjuk részegsége és meztelensége olyan hír, amit tovább kéne adni, vagy egyáltalán beszélni róla, hanem siettek betakarni őt. És miért mondja a Tóra ki a nyilvánvalót, hogy apjuk meztelenségét nem látták? Hisz, ha háttal mentek be, persze, hogy nem látták! De itt egy újabb fontos tanulság van a számunkra, ami ellenkezik a nyugati kultúránk megközelítésével.

A nyugati kultúra azt állítja, hogy mindaddig, amíg nem cselekszünk negatív dolgot, addig szabad látni és megfigyelni negatív dolgokat. A Tóra viszont azt tanítja, hogy óvatosan bájunk a nézéssel! Igenis figyeljünk oda, hogy mit nézünk meg, és mire fordítjuk a tekintetünket, illetve mi az, amitől inkább el kellene fordítanunk a fejünket. Persze, nem járhatunk csukott szemmel, de ha valami negatív kerül a látókörünkbe, nem kell újra odanéznünk.

Rabbi Jonatan Sacks: Özönvíz és Bábel tornya

Egyszer volt alkalmam megkérdezni **Paul Johnson** katolikus író, hogy mi ragadta meg leginkább a zsidóságban, az alatt a hosszú idő alatt, amíg a zsidóságot kutatta **A zsidók története című mesteri művéhez** nagyjából ezekkel a szavakkal válaszolt: „**A történelem során voltak olyan társadalmak, amelyek az egyént hangsúlyozták - mint a mai szekuláris Nyugat. És voltak olyanok is, amelyek a kollektívumra helyezték a hangsúlyt - például a kommunista Oroszország vagy Kína**”.

A **judaizmus** - folytatta - a legsikeresebb példa, amelyet ismer, amely a kettő közötti kényes egyensúlyt kezeli - egyenlő súlyt adva az egyéni és a kollektív felelősségnek. A **judaizmus** az erős egyének és az erős közösségek vallása volt. Ez - mondta - nagyon ritka és nehéz dolog, és az egyik legnagyobb eredményünk.

Ez bölcs és finom megfigyelés volt. Anélkül, hogy tudta volna, tulajdonképpen **Hillel** aforizmáját fogalmazta meg: „**Ha én nem vagyok magamért, ki lesz (egyéni felelősség)? De ha csak magamért vagyok, mi vagyok én (kollektív felelősség)?**”. Ez a felismerés lehetővé teszi számunkra, hogy a **Noách hetiszakasz** érvelését olyan módon lássuk, ami máskülönben talán nem lett volna nyilvánvaló.

A **hetiszakasz két nagyszerű eseménnyel kezdődik és végződik**, egyrészt az **özönvízzel**, másrészt **Bábel**lel és **annak tornyával**. Ránézésre semmi közös nincs bennük. Az **özönvíz** nemzedékének hibái egyértelműek. „**A világ megromlott Isten előtt és a föld tele volt erőszakkal. Isten látta a világot, és az romlott volt. Minden test megromlott a földön**” (**1Mózes 6:11-12**). Gonoszság, erőszak, korrupció, perverzió: ez a rendszerszintű erkölcsi kudarc nyelvezete.

Bábel ezzel szemben szinte idillinek tűnik. „**Az egész földnek egy nyelve és közös beszéde volt**” (**1Mózes 11:1**). Az építők építésre, nem pedig pusztításra szánják el magukat. Messze nem világos, hogy mi volt a bűnük. A **Tóra** szempontjából **Bábel** mégis egy újabb súlyos tévedést jelent, mert **Isten** szétszórja az építőket, és rögtön utána elhívja **Ábrahámot**, hogy egy teljesen új fejezetet kezdjen az emberiség vallási történetében. Nincs **özönvíz** - **Isten** egyébként is megesküdött, hogy soha többé nem bünteti ilyen módon az emberiséget. Ahogyan **Ő** mondta:

„**Soha többé nem fogom megátkozni a földet az ember miatt, mert az ember szívének hajlama gonosz az ifjúságától fogva. Soha többé nem sújtok le minden életet, ahogyan most tettem.**” (**1Mózes 8:21**)

Világos azonban, hogy Bábel után Isten arra a következtetésre jut, hogy az embereknek más és más módon kell élniük. Mind az **özönvíz**, mind a **Bábel tornya** tényleges történelmi eseményekben gyökerezik, még ha az elbeszélés nem is a leíró történelem nyelvén fogalmazódik meg. **Mezopotámiában** számos özönvízmítosz volt, amelyek mind katasztrofális áradások emlékéiről tanúskodnak, különösen a **Tigris-Eufrátesz** völgyének sík vidékein (lásd **R. David Zvi Hoffman kommentárját az 1Mózes 6. fejezetéhez**), aki szerint az **özönvíz** az emberi

Rabbi Jonatan Sacks: Özönvíz és Bábel tornya

lakott központokra korlátozódhatott, nem pedig az egész földre kiterjedt. A **Shurru**pakban, **Kishben**, **Urukban** és **Urban - Ábrahám szülőhelyén** - végzett ásatások agyagos **özönvíz-lelőhelyekre** utaló nyomokat mutatnak. Hasonlóképpen a bábeli torony is történelmi valóság volt. **Hérodotosz** beszámol **Babilon** szent kerítéséről, amelynek középpontjában **egy hét-emeletes, 300 láb magas zikkurat** vagy **torony** állt. **Több mint harminc ilyen torony maradványait** fedezték fel, főként **Alsó-Mezopotámiában**, és a korabeli irodalomban számos olyan utalást találtak, amelyek ilyen „**égig érő**” tornyokról beszélnek.

Az **özönvíz** és **Bábel története** azonban nem pusztán történelmi, mert a **Tóra** nem történelem, hanem „**tanítás, útmutatás**”. Azért vannak ott, mert egy mély erkölcsi-társadalmi-politikai-szellemi igazságot képviselnek az emberi helyzetről, ahogyan azt a **Tóra** látja. Pontosan azokat a kudarcokat képviselik, amelyekre **Paul Johnson célzott**. Az **Özönvíz** elmondja, hogy mi történik a **civilizációval**, amikor az egyének uralkodnak, és nincs kollektíva. **Bábel** azt mutatja meg, hogy mi történik, ha a **kollektíva uralkodik**, és az egyének feláldozzák magukat neki.

Thomas Hobbes (1588-1679), a modern politika alapjait klasszikus **Leviatánjában (1651)** lefektető gondolkodó volt az, aki - anélkül, hogy az özönvízre hivatkozott volna - a legjobban értelmezte azt. Mielőtt politikai intézmények léteztek volna, mondta Hobbes, az emberek „**természeti állapotban**” voltak. Egyének, falkák, bandák voltak. Stabil uralkodó, hatékony kormányzat és betartható törvények hiányában az emberek állandó és erőszakos káoszban - „**mindenki háborúja mindenki ellen**” - élnének, miközben a szűkös erőforrásokért versengének. „**Folyamatos félelem és az erőszakos halál veszélye fenyegetne, és az ember élete magányos, szegény, csúnya, brutális és rövid lenne**”. Ilyen helyzetek léteznek ma egy sor bukott vagy bukó államban. A **Tóra** pontosan így írja le az **özönvíz** előtti életet. Amikor nincs jogállam, amely az egyéneket korlátozza, a világ tele van erőszakkal.

Bábel ennek az ellentéte, és most már fontos történelmi bizonyítékunk van arra, hogy pontosan mire is vonatkozott az a mondat: „**Az egész földnek egy nyelve és közös beszéde volt**”. Ez nem biztos, hogy a nyelvek szétválása előtti őseMBERISÉGRE utal. Az előző fejezetben ugyanis a **Tóra** már kimondta: „**Ezekből a tengeri népek szétszéledtek a földjeikre, nemzetségeként, nemzetségeken belül, mindegyiknek saját nyelve volt**” (**1Mózes 10:5**). A **Talmud Jérushalmi**, (**Megilla 1:11, 71b**) feljegyez egy vitát **R. Eliezer** és **R. Johanan** között, akik közül az egyik szerint az emberiség hetven nyelvre való felosztása még az özönvíz előtt történt.

Úgy tűnik, az utalás az **újasszír birodalmi** gyakorlatra vonatkozik, hogy az általuk meghódított népekre ráerőltették saját nyelvüket. Az egyik korabeli felirat feljegyzí, hogy **II. Ashurbanipal** „**minden nép összességét egy nyelven beszéltetett**”. Egy **II. Sargóntól** származó hengeres felirat szerint: „**A világ négy negyedének idegen nyelvű és összeférhetetlen beszédű népeit, ... akiket uram, Aszúr parancsára jogarom erejével zsákmányul ejtettem,**

Rabbi Jonatan Sacks: Özönvíz és Bábel tornya

egyetlen hangot fogadtattam el". Az újasszíriaiak azzal bizonygatták felsőbbrendűségüket, hogy ragaszkodtak ahhoz, hogy az általuk legyőzött nemzetek és népek csak az ő nyelvüket használhatják. Ebben az olvasatban **Bábel** az imperializmus kritikája.

Erre utal még a **Bábel építői** és az **izraelitákat rabszolgasorba taszító egyiptomi fáraó** közötti nyelvi párhuzam is. **Bábelben** azt mondták: „**Jertek, [hava] építsünk magunknak várost és tornyot ... hogy [pen] ne szóródjunk szét a föld színén**” (**1Mózes 11:4**). **Egyiptomban** a fáraó azt mondta: „**Jöjjetek, [hava] bánjunk velük bölcsen, nehogy [pen] anynyira elszaporodjanak ...**” (**2Mózes 1:10**). Az ismételt „**Jöjjetek, hadd ... nehogy**” túlságosan hangsúlyos ahhoz, hogy véletlen legyen. **Bábel**, akárcsak Egyiptom, egy olyan birodalmat képvisel, amely egész népeket igaz le, eltiporva identitásukat és szabadságukat.

Ha ez így van, akkor az egész **bábeli történetet** újra kell olvasnunk, és sokkal meggyőzőbbé kell tennünk. A sorrend a következő: Az (**1Mózes 10.**) **könyve** leírja az emberiség **hetven nemzetre** és **hetven nyelvre** való **felosztását**. (**Mózes 11.**) **könyve** arról szól, hogy egy **birodalmi hatalom** hogyan hódította meg a kisebb nemzeteket, és hogyan erőltette rájuk a nyelvét és kultúráját, ezzel közvetlenül szembe szegülve **Isten** azon kívánságával, hogy az emberek tartsák tiszteletben minden nemzet és minden egyes ember integritását. Amikor a bábeli történet végén **Isten „összezavarja az építők nyelvét”**, nem egy új állapotot teremt. Valójában a régít állítja helyre.

Így értelmezve **Bábel története** a kollektív hatalom kritikája, amikor az eltiporja az egyéniséget - a (**1Mózes 10**) -ben leírt hetven kultúra egyéniségét. (**Személyes megjegyzés: 2000 augusztusában az Egyesült Nemzetek Szervezetében tartott millenniumi békecsúcson a világ összes vallásának 2000 vezetőjéhez szólhattam. Kiderült, hogy pontosan 70 hagyomány - mindegyik a maga alosztályaival és szektáival - képviseltette magát. Úgy tűnik tehát, hogy még mindig hetven alapkultúra létezik**). Amikor a jogállamiságot arra használják, hogy elnyomják az egyéneket és sajátos nyelvüket és hagyományaikat, az is helytelen. Az egyistenhit csodája az, hogy a mennyei egység sokszínűséget teremt a földön, és Isten arra kér minket (**nyilvánvaló feltételekkel**), hogy tartsuk tiszteletben ezt a sokszínűséget.

Így az **özönvíz** és a **Bábel tornya**, bár poláris ellentétek, mégis összekapcsolódnak, és az egész **Noách hetiszakasza** az emberi állapot briliáns tanulmánya. Vannak individualista és vannak kollektivisták kultúrák, és mindkettő kudarcot vall, az előbbi azért, mert anarchiához és erőszakhoz vezet, az utóbbi azért, mert elnyomáshoz és zsarnoksághoz.

Paul Johnson meglátása mélynek és igaznak bizonyul. A két nagy kudarc, az **özönvíz** és **Bábel után Ábrahámot** arra szólították fel, hogy hozzon létre egy új társadalmi rendet, amely az egyénnek és a kollektívának, a személyes felelősségnek és a közjónak egyenlő tiszteletet ad. Ez marad a zsidók és a judaizmus különleges ajándéka a világ számára.

MISNÉ TORÁ – A ZSIDÓ JOGTÁR

LXXIII. RÉSZ

Mihez hasonlítható ez a cselekedet? Ahhoz az emberhez, aki föl akart venni egy fűgét, de helyette egy másikat vett föl, vagy ahhoz, aki meg akart ölni egy élőlényt, és helyette egy másikat ölt meg. Az az ember felelős, mert elvégezte a tiltott munkát, amit végezni szándékozott.

1.§. Nem felelős viszont a következő esetben: Két gyertya állt előtte, az egyik égett, a másik nem. Az illető előbb meg akarta gyújtani az egyiket amelyik nem égett, és utána el akarta oltani azt, amelyik égett. Végül azonban fordítva cselekedett, és előbb eloltotta az égő gyertyát, és az után gyújtotta meg a nem égőt.

Ha egy lélegzetvételnél idő alatt oltotta el az egyiket és gyújtotta meg a másikat, akkor felelős. Igaz ugyan, hogy nem a másik eloltása előtt gyújtotta meg az első gyertyát, de nem késlekedett a meggyújtásával, és egyidejűleg hajtotta végre a két cselekedetet. Következésképp felelős. Ugyanez érvényes más hasonló helyzetekre.

Ha valaki figyelmetlenségből, meghatározott szándék nélkül végez tiltott munkát, az nem vonható felelősségre.

2.§. Aki tiltott munkát szándékozott végezni, és hatékonyabban végezte el, mint szándékában állt, az felelős. Ha kevésbé hatékonyan hajtja végre, akkor nem felelős.

Miről is van szó? Valaki egy hátára akasztott terhet akar kivinni közterületre, de az elé lendül. Ekkor felelős, mert eredetileg kevésbé hatásosan akarta óvni, de végül hatásosabban óvta. Ha azonban maga elé függesztve akarta cipelni a terhet, és az a hátára lendült, akkor nem felelős, mert eredetileg jobban óvva akarta kivinni közterületre, és végül kevésbé óvva tette ezt.

3.§. [Az, aki egy tárgyat egy területről a másikra szállít át, a következő esetben vonható felelősségre]. Az illető köpenyt viselt, és egy terhet, amelyet általában ezen a módon szállítanak, a teste és az öltözéke közé helyezve vitt. Akár elől volt a teher, akár hátracsúszott a szállításkor, az illető felelős, mert valószínű volt, hogy a teher el fog mozdulni.

Fél munkavégzés

4.§. Aki tiltott munkát akart végezni szombaton, és bele is kezdett, és elvégzett annyit belőle, amennyi elegendő a felelősségre vonáshoz, az még akkor is felelős, ha nem fejezte be az elvégezni szándékozott munkát.

Például valaki levelet vagy szerződést akart írni szombaton. Ilyenkor nem mondjuk azt, hogy nem felelős mindaddig, amíg meg nem írja a teljes levelet vagy a szerződést, hanem amint két betűt leír, felelős. Hasonlóképpen, aki egy egész öltözetet akar megszőni, két fonat megszövése után már felelős. Noha ő egy teljes öltözetet akart befejezni, felelős, mert szándékosan elvégzett annyi munkát, amennyi elegendő ahhoz, hogy felelősségre lehessen vonni. Ugyanez érvényes más hasonló helyzetekre.

Folytatjuk...

EMBERBARÁT HETILAP

NAGYFUVAROS ZSINAGÓGA

ב"ה

NAGYFUVAROS UTCAI TEMPLOM IMAREND OKTÓBER 1. – 31. KÖZÖTT

1.	szerda	Szlichtot MINCHA IMA: 13,00 EREV JOM KIPPUR ₪ 18,04	6,30	18,15	9.
2.	csütörtök	JOM KIPPUR MÁZKÍR: kb: 12,30 NILE: 18,00 vége: 19,07	8,00	18,00	10.
3.	péntek	₪ 18,00	7,00	18,00	11.
4.	szombat	HÁÁZINU vége: 19,03	8,00	17,45	12.
5.	vasárnap		8,00	18,00	13.
6.	hétfő	EREV SZUKKOT ₪ 17,54	7,00	18,00	14.
7.	kedd	SZUKKOT 1. ₪ 18,57	8,00	18,00	15.
8.	szerda	SZUKKOT 2. vége: 18,55	8,00	18,00	16.
9.	csütörtök	FÉLÜNNEP 1.	7,00	18,00	17.
10.	péntek	FÉLÜNNEP 2. ₪ 17,47	7,00	17,45	18.
11.	szombat	FÉLÜNNEP 3 vége: 18,49	8,00	17,30	19.
12.	vasárnap	FÉLÜNNEP 4.	8,00	17,45	20.
13.	hétfő	HOSÁNÁ RABÁ ₪ 17,41	7,00	17,45	21.
14.	kedd	SMINI ÁCERET ₪ 18,44 MÁZKÍR KB.: 9,30 ESTE: Tórai körmenet	7,00	17,45	22.
15.	szerda	SZIMCHÁT TORÁ vége: 18,42	8,00	17,45	23.
16.	csütörtök	ISZRU CHÁG	7,00	17,45	24.
17.	péntek	₪ 17,33	7,00	17,30	25.
18.	szombat	BÖRÉSIT Vége: 18,37 Újhold hirdetés	8,00	17,00	26.
19.	vasárnap		8,00	17,30	27.
20.	hétfő		7,00	17,30	28.
21.	kedd		7,00	17,30	29.
22.	szerda	Újhold 1.	7,00	17,30	30.
23.	csütörtök	Újhold 2.	8,00	17,30	1.
24.	péntek	₪ 17,21	8,00	17,15	2.
25.	szombat	NOÁCH Vége: 18.25	8,00	17,00	3.
26.	vasárnap	TÉLI IDŐSZÁMÍTÁS KEZDETE	8,00	16,00	4.
27.	hétfő		7,00	16,00	5.
28.	kedd		7,00	16,00	6.
29.	szerda		7,00	16,00	7.
30.	csütörtök		7,00	16,00	8.
31.	péntek	₪ 16,09	7,00	16,00	9.

T

I

S

R

I

H
E
S
V
Á
N

Ismeretlen zsidók nyomában CII. Baktay Ervin

Erdőbaktai Baktay Ervin (1925-ig Gottesmann; Dunaharaszti, 1890. június 24. – Budapest, 1963. május 7.) festőművész, művészettörténész, orientalista, asztrológus, író, műfordító.

Festőként kezdte pályafutását, de felhagyott azzal, hogy a keleti vallásokat és művészetet tanulmányozza, és elismert indológussá vált. **Zsidó–osztrák–francia–német gyökerekkel** egyaránt bíró **nemesi családban született Magyarországon**. Apja **Gottesmann Raoul**, anyja **Martonfalvy Antónia Alojzia** volt. **35 éves koráig ő is a Gottesmann nevet viselte.**

A **budapesti Képzőművészeti Akadémián**, majd **Münchenben** tanult festőművészetet, **Hollós Simonnál**. Az **első világháborúban** a **fronton** szolgált. Megtudta, hogy az ő születése előtt két évvel elhunyt kollégája, **Schöfft József Ágoston** indiai útján találkozott **Kőrösi Csoma Sándorral**, akit le is rajzolt. (Ez az egyetlen hiteles portré a nagy tibetistáról.) Az **1920-as évek elején fordítások, könyvek közreadása útján** igyekezett megismertetni az indiai kultúrát. **1926–1929 között Indiában** tanulmányozta az

ottani vallásokat és kultúrát. **1928-ban felkutatta Kőrösi Csoma egykori tartózkodási helyeit és emlékeit. 1929-ben maláriás betegen tért haza.**

1931 eleje körül előbb a **kismarosi szigeten**, majd **Verőcén**, a római romokkal szemben alapított „**indian törzset és táborn**”, amely **1963. május 7-én bekövetkezett halála** után is fennmaradt. **1930–1944 között A Földgömb** című lap egyik szerkesztője volt. **1933-ban a Debreceni Egyetemen bölcsészdoktorrá avatták.**

1946-tól 1958-ig a Hopp Ferenc Kelet-ázsiai Művészeti Múzeum helyettes igazgatója, az ELTE megbízott előadója volt. 1956–57-ben az indiai kormány meghívására újabb tanulmányutat tett Indiában: egyike volt annak a tizenhét nem buddhista személynek, akiket meghívtak a Buddha születésének 2500. évfordulójára rendezett nagyszabású ünnepségsorozatra, 1956-ban. 1959-ben részt vett az Iparművészeti Múzeumban rendezett Ázsia művészete című kiállítás előkészítésében.

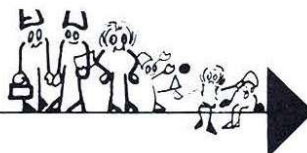
Nyugalomba vonulása után számos külföldi országban (**Anglia, Svédország**) tartott előadást **India művészetéről. F.W. Bain angol írónak** majdnem minden művét lefordította.

Testvére **Gottesmann Marie-Antoinette**, akinek **Simlá rádzsájának fiával, Umrao Shergillel** kötött házasságából született lánya, **Amrita Sérgil India** egyik legnagyobb modern festője. Unokatestvére volt **Gottesmann Ernő** filmproducer, gyártásvezető.

Forrás: (wikipedia)

Raj Tamás: Héber nyelvkönyv kezdőknek XXIX. rész

HOGY VAGY?

יוסף: בוקר טוב שרה. מה שלום?
שרה: טוב, תודה. מה שלום?
יוסף: גם שלום טוב. ברוך הבא!
שרה: מה שלום לכולם?
יוסף: שלום מצוין. מה שלום יצחק?
שרה: גם שלום לא רע.
יוסף: מה שלום הילדים?
שרה: שלום מצוין.

מה שלום?

(szó szerint: mi a békéd?)
מה שלום...?

מה שלום...?

תודה
hála Istennek!
ברוך הבא

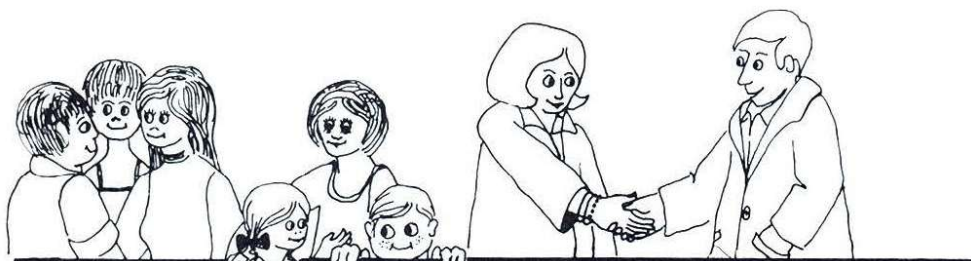
מצוין, מצוין,
מצוין, מצוין

רע, רעה, kitűnő
רעים, רעות rossz

אני	אתה	את	הוא	היא
שלומי	שלומך	שלומך	שלומה	שלומה

אנחנו	אתם	אתן	הם	הן
שלומנו	שלומכם	שלומכן	שלומם	שלומן

A főnév (birtok)
ragozása
többes számban

RECEPT-TÁR

Szaftos csirkemell zöldséggel

Sült, chilis, zöldfűszeres zöldségek szaftos csirkemellel. Ennek az ételnek az egyszerűségében rejlik a nagyszerűsége, szóval mindenképp érdemes kipróbálni!

Hozzávalók: 2 fő

- **A zöldséghez:**
- 2 szál sárgarépa (kb. 200 g)
- 2 szál fehérrépa (kb. 150 g)
- 1 fej brokkoli (kb. 300 g)
- 400 g burgonya
- 30 ml olívaolaj
- 1 tk chilipehely
- só, bors
- 2 tk méz
- ½ csokor petrezselyem
- ½ csokor kapor
- negyed csokor snidling
- pár db bazsalikomlevél
- **A csirkéhez:**
- 300 g csirkemellfilé
- só, bors
- 2 ek olaj

Elkészítés:

Egy frankó sült zöldségsaláta recept nélkül szerintünk nem érdemes neki kezdeni a nyárnak. Milyen szerencse, hogy nem is kell, mert most pont egy ilyet fogunk készíteni!

A sárga- és fehérrépákat 2-3 részre, majd hasábokra vágjuk. A brokkolit rózsákra szedjük, az újburgonyákat pedig megtisztítjuk, majd félbevágjuk őket. Minden zöldséget egy sütőpapíros tepsire szórunk, majd meglocsoljuk az olívaolajjal, mehet rá a chilipehely, a só, a bors és a méz. Kissé

átfogatjuk a zöldségeket, majd betoljuk őket a 180 fokban előmelegített sütőbe 20-25 percre.

Közben a húst előkészítjük, sózzuk, borsozzuk, és kevés olajon, egy forró serpenyőben pár perc alatt körbepirítjuk mindkét oldalukat. Ha letelt a zöldségek sütési ideje, a húst rátesszük a sült zöldségekre, és még 10 percig sütjük őket a 180 fokban.

A petrezselymet, a kaprot, a snidlinget és a bazsalikomot apróra vágjuk. A tepsit kivesszük a sütőből, a zöldségeket összekeverjük a zöldfűszerekkel, majd felszeleteljük a húst, amit a zöldségekkel tálalunk.

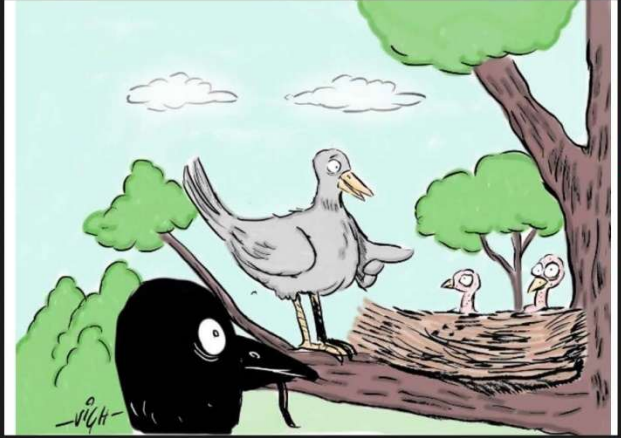
Forrás: (streetkitchen)

EMBERBARÁT HETILAP

NAGY FUVAROS ZSINAGÓGA

ב"ה

REJTVÉNY, AGYTORNA (SÁBESZ UTÁNRA)

		FELSZÍN, KÖLTŐI SZÓVAL	OPEL-MODELL	PRÉSHÁZ OLDALAI	HISZ, GONDOL	SVÉD BÚ-TORCÉG	SZENVE-DÉLYES, RAJONGÓ	NEMZET, ORSZÁG	A POÉN 1. RÉSZÉ
		NEWTON, RÖVIDEN							
		ZETELAKA POLGÁRA		BALATONI VÁROS					
		A TÁRGY RAGJA		RÉGI FÜZET					
		HERING-SZELET!		SZÁNDÉ-KOZIK					
		SZÉNA-BOGLYA		ZN A VEGYEJE					
						MUTATÓ-SZÓ			
						A KEZÉBE NYOMÓ			
K	A POÉN 2. RÉSZÉ	HOSZ-SZABB EGYENES DORONG	VEVŐT TALÁL RÁ	NORVÉG AUTÓK JELZÉSE	KARIBI SZIGET	LEMEZRE VÉSÉS			
KARIBI ÁLLAM						DÍJAZÓ			
PRÉMES ÁLLAT							GÖDRÖT ELKÉSZÍT		A TÖB-BES SZÁM JELE
				DÜLEDE-ZŐ, OM-LADOZÓ			BELÜL TISZTA!		KOPASZ
				FALÁNK				SZEMÉ-LYED	
								SOMOGYI HELYSÉG	
KÉN-DARABI							LOPÓTÖK, NÉPIES SZÓVAL		
TÁVOLRA JELEZ							ZAKLAT		
RÁDIUSZ, RÖVIDEN		HAJIGÁL					VAGY, RÖVIDEN	PUSKA MONDJAI	
		AFFÉLE					TERMÉST BEGYÚJT	CSAK, A KÖZEPÉNI	
SORBAN ÁLL!			KOPOL-TYÚS			HÚST TARTÓSÍT			ENERGIA, RÖVIDEN
			FÜZET-CÍMKE			MÉHRAJ TAGJAI			VÁGYA-KOZÁS
SZUNDI-KALÓ					GÖRÖG BETŰ			SZINTÉN NEM	
					FORRASZ-TÖESZKÖZ			MILLI, RÖVIDEN	
MELLÉK-NÉVKÉPZŐ				A PARKO-LÓ JELE	RÁCIÓ, ÉRTELEM			MAFLA, MAMLASZ	
				GÖM-BÖLYDED	RÖNTGEN, RÖVIDEN			MEZEI	
GABONA-SILÓ						LAKATOL, RIGLIZ		ELHAGYJA AZ ÁGYÁT	
						ISMERE-TET ÁTAD		MÍTOSZ	
... RÉVÉN; EZÁLTAL					KÖZETKÖ-ZI ANYAG			PÍTE SZÉLEI!	
					SZALAJT			AUTÓS SPORTÁG	
GIGA, RÖVIDEN		BESZORUL					NAGYOBB SZOBA		
		ELLEN-ÖRZÉS, RÖVIDEN					NEM LÁT		
CSELEK-VÉS					ÜNNEP ELEJEI				
ÜZLET-HELYISÉG					AZONOS BETŰK		MULAT		RÓMAI 51-ES
							KÖZÉPEN BEVONÓ!		
				OLAJ-BOGYÓ				SZERÉ-NYEN TENGŐDIK	
				SIEMENS, RÖVIDEN					
BAR, RÖVIDEN	L							TANIN-TÉZMÉNY, A DIÁKOK NYELVEN	

Ez a kiadvány Szent szövegek idézeteit és azok magyarázatait tartalmazza. Kérjük ne dobja ki!
TALMUD TORA Alapítvány számlaszáma: 11705008-20413002-00000000

IMÁIDŐK, GYERTAGYÚJTÁS, IDŐSEK KLUBJA ESEMÉNYEK

2025. Okt. 24. – 2025. Okt. 31.

DÁTUM	REGGEL	ESTE
24. péntek	7:00	17:15
25. szombat	8:00	17:00
26. vasárnap	8:00	16:00
27. hétfő	7:00	16:00
28. kedd	7:00	16:00
29. szerda	7:00	16:00
30. csütörtök	7:00	16:00
31. péntek	7:00	16:00

Gyertyagyújtás és Szombat kimenetele Budapesten

DÁTUM	ESTE	DÁTUM	ESTE
24. péntek	17:21	25. szombat	18:25
31. péntek	16:09	01. szombat	17:15

Poén sarok

Hasfelmetsző Jack kedvenc mondása:
- "Az igazi szépség belülről fakad!"

A 613 PARANCSOLAT

LXV.

Tiltó micvák

„Az özvegy és az árva kíntásának tilalma”

„...özvegyet és árvát ne sanyargass...”

(2Mózes 22:21)

ESEMÉNYEK

Mester György alelnök úr tartott jahrzeit-ot Drucker Tibor emlékére. A reggeli imádkozás után tikunon látta vendégül a megjeleneket.

2025.10.26. (vasárnap) óráátállítás hajnali 3-ról 2 órára. A téli időszámítás kezdete.

EMBERBARÁT IDŐSEK KLUBJA

„IDŐSEK KLUB” -ja, rendezvényeire várjuk kilélek tagjait. Várjuk tagjaink szíves megjelenését és ötleteiket, melyekkel segítik a klub működését. Következő klubrendezvényt október 29.-én, szerdán délután 10:00 órától tartjuk a földszinti klubteremben.

Nagy Fuvaros utcai Templomkörzet

Emberbarát Templomegylet

Budapest. 1084

Nagy Fuvaros utca 4.

Tel: 334 27 31

Email: nagyfuvaros@gmail.com

<https://www.facebook.com/Nagyfuvaros4>

Felelős kiadó: Streit Sándor

Szerkesztő: Streit Gábor

Technikai asszisztens: Andrassy Béla